

Po mojih mislih bi tedaj práv bilo, de bi se letašnji nagnjiti korún ne zaverigel, ampak za seme perhranil ¹⁾ in sicer že pred zimo posadil, ali pa na tak kraj djal, kjer bi kaliti ne mogel. — Kdor bi ga hotel zdej saditi, ga mora globokeje v zemljo pokopati, de mu ga zima ne pokonča; kdor ga pa do spomladi hraniti misli, naj ga dene v tamen in hladen kraj, de ne bo prezgodej kalil.

V tacih letinah, kakoršna je letas bila, kjer so vsi sadeži zarano dozoreli, bi bilo práv, de bi se korún ne sadil na dobro pognojene njive, temuč le v slabji in pešeno zemljo; tam pa, kjer jako in spešno raste, naj bi se mu korúnovina požela. V tacih letinah ²⁾ bi utegnili tudi koristno biti, korún pozneje saditi in dozorjeniga bolj z godej ³⁾ kopati.

Tudi to moram reči, de nimamo za gotovo upati, de bi nas od več strani priporočevano korúnovo seme prihodnje gnjilobe obvarvalo ⁴⁾, tudi korún — mili dar božji — zamore reči: „tudi jez sim se sčasam spreobrnil.“

Poslednjič še pristavim, de so se pretečeniga mesca v Poljanski komisii kužne koze pri ovcah prikazala.

Od kod imajo desetine, tlaka in gosposkini davki svoj začetek?

(Konec.)

Se vzame vse do zdaj rečeno vkupej, je lahko soditi, de gosposkini davki, tlake in desetine imajo svojo posebno lastnost in pravico, in so tako uterjene, de jih nihče ne sme ovréči, ali se jim odpovedati. Kmetovavci so nekadaj dobili svojo zemljo le s to pogodbo, de so se volili, tudi opravljati, kar se je od njih tirjalo; drugači bi se jim tudi posestvo ne bilo dalo; kakor bitudi nihče ne mogel kaj kupiti, ako se ne voli plačati, ali kaj na posodo dobiti, ako ne obljubi obresti (čimža) dati. Ako se hoče kdo tlake ali desetine znebiti, ali čisto odprostiti, ne gré drugači, kakor de se s svojim gospodam pogodi, in ali na enkrat vse odplača, ali vsako leto nekaj da. Bi hotel in mogel kdo se tem nakladam ustaviti, bi po taki poti tudi kupec prodajavcu, dolžnik posojevavcu, nazadnje tudi otrok očetu se smel odpovedati. Pa kam bi po tem takim svet prišel? Ali bi ne bilo vse narobe? ali bi bila še ktera pravica ali ktero posestvo varno? ali bi ne smel tudi kmetu lahko vsak, kdor bi hotel, na ravnost njegove zemlje vzeti? Ne bilo bi per taki prekucii le za gospoda hudo, ampak tudi za kmeta; in bati se je, de bi marsikteri s slabim zgledam svoje zoperstave

¹⁾ Po naših skušnjah nimamo od nagnjitiga korúna nikakor zdraviga pridelka pričakovati, kar bo gosp. Šmidtova skušnja, ktero je unidan vsim avstrijskim kmetijskim družbam na znanje dal, in ktero bomo berž ko bo moč v Novicah razglasili, še bolj poterdila.

²⁾ Kdo pa naprej to vé?

³⁾ Korún mora kakor vsak drugi sadež popolnoma zrel biti, preden se sme izkopati: to je stara in poterjena resnica. Letas pa smo slišali toliko in ravno nasprotnih skušinj, de bi kmalo ne vedili, kaj de je práv. Eni so ga z godej kopali in se hvalijo, de so ga gnjilobe rešili, drugi pa so ga pustili do Listopáda v zemlji in na glas terdijo, de so ga le s tem gnjilobe obvarvali. Na eno samo reč, dragi kmetovavci! pa se pri kmetijstvu nikdar ne sme gledati, ampak prevdariti se morajo vselej vse vse okolišine. Kaj ste pozabili, de lani clo nič zime nismo imeli? de zemlja lani ni zamerznila? i. t. d. Kar je letas veljalo — ne bo veljalo vsako leto, torej ena letina ne sme nikdar postava biti prihodnjim!

⁴⁾ To je gotova resnica, kér oslavljen ali clo bolán sadež ne more zdraviga semena roditi. Če bi bili pa kmetovavci poprej začeli zdravo seme zdraviga korúna saditi, bi se nam javelne zdej tako huda pela.

Vredništvo.

si iz svojih otrok šibe ne splétli, ktera bi jih pozneje pokorila. Saj je v nekim kraji, kjer so se jéli tlaki in desetini ustavljati, stari oče mladiga učil, tudi tako storiti, in sin si je očeta nauk dobro v glavo vtisnil; nar pred se je gosposki odpovedal, potém pa — za plačilo — tudi očetu živež odtergal, ako ga ravno natora, božja zapoved, in posebna zaveza per prejemani hiše k temu perganja. Obá sta plačilo svojiga ravnanja sprejela!

Ni pozabiti, kar piše Učenik narodov Rimljanam: „Dajte vsakimu, kar ste mu dolžni: davk, komur gre davk, còl komur còl, strah komur strah, čast komur čast; nikomur ne ostanite kaj dolžni, razun de se med seboj ljubite.“

P. H.

Čevljarji na spodnjim Štajarskim.

Naše ljube Novice se zovejo „kmetijske in rokodelske novice,“ pa le premalo slišimo od rokodelcev kaj povedati, kar bi radi bolj pogostama imeli. Krajnskim čevljarjem bom jez danes eno na uhó povedal. Vi ste na naše semnje na Štajarsko začeli veliko obuval nositi in pošiljati; to našim usnarjem in čevljarjem, ki skozi menj usnja in obuval prodajo, šembrano nose zaferkuje, nam drugim pa močno s tem vstrežete, kér nam veliko vredniši obuvala dajete od naših. Čevljarji so se spuntali, za noben denar ne več krajnskih čevljev nam popravljati*), vam pa obetajo prihodnjič vas prestreči z veliko boljším blagam. Kar prvo vtiče, je naša skerb, ponošeno obuvalo si zopet popraviti, drugo pa? — mož beseda! roko na roko! na vaši strani smo! Kupovali bomo vaše blago, dokler nam domaci čevljarji za pravični denar boljših obuval ne bojo dajali; zató, le nosite nam, le nosite čevlje, šoljne, pa tudi jermenčnice (punčoh)! Musy.

Vremena preroki za prihodnje leto.

Čeravno prerokovanje vremena je spoznana prazna reč, vunder še preroki niso šli rakam žvižgat in tudi ljudi še ne manjka, ki jim verjamejo.

Komú pa bojo prerokovanje za prihodnje leto verjeli, kér dva imenitna preroka ravno nasprotno vreme prerokujeta? Poslušajmo ju: Imenitni Knaver, od kteriga imamo stoletno pratiko, prerokuje mesca Prozimca neizrečen mraz, ki bo mesca Svečana tak, de bo 9. in 10. dan tega mesca veliko živine in ljudi zmerznilo; na koncu Sušca bo še silno veliko snega; v Malim travnu bo zmerzvalo; v Velkim travnu bo gromelo in zmerzvalo, tako de vinska terta, če že ne bo imela velikiga perja, bo pozébla; v Rožnim cvetu bo pogostama slana; v Malim serpanu velika suša i. t. d. — z eno besedo, po Knaverjevih besedah bo letina za zjokati.

Vse drugači pa v Graškim listu (Stiria) prerokuje Štajarski vremenski prerok, ki je lani letašnje letino — kakor pravi — pri piki zadel. Ta prerok takóle govori: „Spomlad in poletje prihodnjiga leta 1847 bosta gorka kakor letas (1846), in vsi sadeži bojo zopet tako zgodni, kot to leto; na Štajarskim pa in v vsih tistih deželah, kjer so tergatev na koncu Kimovca ali koj v začetku Kozoperska imeli in pa pšenico mesca

*) Upamo, de ne bo tako huda. Krajnski čevljarji zares delajo dobro blago in posebno Teržičanje tudi po práv niski ceni. Štajarski čevljarji se bojo po tem izgledu obudili in bojo jeli dobro blago po ceni delati. Tako rokodelstvo ene dežele na noge spravi rokodelstvo druge dežele. V Ljubljani nam neki Štajarski pek (Kaufman iz Marburga) že od noviga leta pēče práv lep kruh, kakoršniga poprej nikdar nismo imeli, in ga nar več prodá. Kaj je bilo Ljubljanskim pekam potem takim družiga storiti, kakor tudi svojo peko zboljšati in nam lepšiga kruha pēči. Eden družiga mora bezati, potlej gre vsaka reč naprej. Vredništvo.

Maliga serpana želi, bo pa vse še poprej zgodno, kakor letašnje leto. Reži se bo sploh več pridelalo, kot pšenice in vina: tako kažejo moje naznamnja. Tudi bojo nekteri sadeži po dvakrat sad nastavili, ki pa ne bo mogel popolnoma dozoreti. V bolj senčnatih krajih bo rež pozneje dozorela, kot pšenica. V bolj južnih krajih bo v spomladi rast nekoliko zaostala.

Tako bahaje prerokuje Štajarski prerok. Kdo pa med tema prerokama bo pravo zadel? Znabiti de nobeden. Vse znamnja so goljufne; veterček popiha in ko bi trenil, se spreoberne vreme, kteriga še za en dan ne znamo prerokovati. Če se pa primeri, de je kak prerok vunder vreme zadel — to ni prerokovanje imenovati, temuč zgol primerik, kakor tudi slepa kokoš včasih zerno najde. Pričakujmo od Boga, česar nam je njegova previdnost namenila in ne dajmo se strašiti od hudiga, pa tudi ne zdražiti od veseliga prerokovanja.

Zalostna prigodba.

V Podmelcih na Tominskem je 12. dan tega mesca po noči pogorelo do tal 21 hiš s kaplanijo vred in več drugih kmetijskih poslopij. Ubogi pogorelci niso skorej nič družiga, ko svoje življenje oteli; in sreča je velika, de noben človek smerti ni storil. Samo 5 hiš z farovžem vred je od cele vasi ostalo; pa tudi farovž bi bil pogorel, če bi ne bila sosedova hiša s korci krita. — Nesreča je velika; pogorelci so zgubili svoje pohištva, živež in obleko — in vse to v začetku zime! Samo 3 pogorelih hiš so bile per Teržaški asekurancii zavarovane. Kaj se še zmirej obotavljate kmetje, svoje pohištva zavarovati? Po ognji si želite zavarvani biti, pa takrat je že prepozno! F—r.

Oglas

milostljiviga Ljubljanskiga kneza in škofa
zastran Alojzjevša.

(Dalje.)

Misleči, de za napravo take mladenšnice se pred vsim lastno pohištvo potrebuje, sim že davnej pripravne hiše tukej v Ljubljani v ta namen iskal, tode še le v mescu Malim serpanu lanjskiga leta 1845 sim našel perpravno ležečo, precej veliko, z dvema nastropjema, prostornim vertam in dobrim vodnakam (šterno) previeno pohištvo, ktero sim z zraven ležečim praznim prostorom v ta namen za 22000 gold. srebra kupil.

V letašnjim poletji sim per imenovani hiši, de bi bila potrebam mladenšnice primerna, več reči prenarediti dal, in jo s potrebno pohišnisko perpravo za 22 mladenčev oskerbel, de bi se mogla mladenšnica z ravno imenovanim številam izrejencov že v novim šolskim leti, ki bo kmalo nastopilo, v začetje stopiti.

Kér bi pa vunder imenovano poslopje, čeravno bi se va-nj tudi 30 mladenčev z vso drugo družino spraviti dalo, za duhovno potrebo škofije ne bilo zadosti veliko, sim na zgorej imenovanim praznim prostoru letas poleti novo poslopje perzidati dal, ki je v prednji versti 17, na strani pa 11 sežnjev dolgo. To novo zidanje z dvema nadstropjema že stoji pod streho, bo pa popolno dodelanje še le prihodnjo spomlad 1847 dobilo, potem pa tudi za 80 ali clo 100 izrejencov dosti prostora imelo, za ktere sim ravno tako voljin, vso potrebno hišno perpravo sčasama, kakor se bo zaloga za sprejemo večiga števila mladenčev množila, omisliti, brez de bi zató, kakor za velike potroške per zidanji, razuu sebe per kom drugim kaj iskati hotel.

Pri vsim tem je pa vunder treba, še na to misliti, kako se bo denar vkupej spravil, ki se bo potreboval za vsakoletne potroške za preskerbljenje mladine, ki se

ima v tem seminiši gojiti, in zlasti kako se bo stanovitno premoženje (Stammkapital) perdobilo, iz kteriga prihodkov ali obrest bi bilo preskerbljenje saj nekterih mladenčev v mladenšnici, in s tem tudi obstanje semeniša samiga za prihodnje čase ugotovljeno.

Komu de gre denar za preživljenje in druge potrebe izrejencov v mladenšnici poskerbeti, je sveti Tridentinski zbor po zgorej imenovani postavi na znanje dal, in je že samo na sebi očitno, de k ustavljenju naprave, ktere namen je dobra zreja mladine za duhovščino škofije, naj pred vsimi drugimi duhovščina s svojim višim pastirjem po môči vkupej zloži; desiravno je upati, de bodo tudi drugi blagi ljudje, če jih duhovščina od dobriga namena te mladenšnice podučí, k temu pobožnemu delu dobrotljivo perpomogli.

Kar zadene zlasti doneske za perdobljenje stanovitniga premoženja, izrejence v mladenšnici hraniti, in njih preživljenje za prihodnje čase uterditi, sim jez sam perpravljen, temu stanovitnemu premoženju s doneskam dvajset tavžent goldinarjev srebra začetik storiti in iz obresti tega denarja, po pet od sto, vsako leto deséterim ubogim pa pridnim mladenčam v ti mladenšnici stanovanje zagotoviti, perčakovaje de za slednjiga izrejence na leto ne bo čez 100 gold. potroškov prišlo. To storivši pričakujem, pa ne de bi za to stran komu hotel le nar manjši silo storiti, de bodo moji zvesti sodelavci v vinogradu Gospodovim k razširjenju te naprave z permerjenimi prostovoljnimi doneski iz serca radi perpomogli, ne samo k stanovitnemu premoženju, temuč tudi k vsakdanjim potrebam te hiše.

Zlo bi se mogel motiti v svojim zaupanji do duhovščine te škofije, ki je že glas, de je poslopje za mladenšnico kupljeno, veselo sprejela, ko bi že naprej ne smel misliti, de bo ona ravno takó veselo po svoji moči pripomogla k ustavljenju in rarsirjenju stanovniga premoženja in k drugim tako imenovanim tekočim troškam za preživljenje izrejencov, ki se imajo v mladenšnico vzeti. Nadjam se tedaj, de me bo duhovščina v izpeljajni taciga namena verlo podpirala, kteriga bo pač vsak, ki je pravih misel, poterdti mogel, kér se na očitno postavo naše svete cerkve opira in le želi, de bi se ti škofii dovoljna in krepka duhovna mlajšina zagotovila in de bi izrejenci te mladenšnice nedolžni, omikani in za duhovni poklic kakor gré perpravljeni, se v bogoslovsko duhovščino perpeljali. (Dalje sledi.)

Oznanilo mizárjem.

Prihodnjo nedeljo dopoldné ob desetih, bo v Ljubljanski obertniski šoli (v Salendrovih ulicah Nr. 195) gosp. E. Hajnc, malar iz Pariza, učencam obertniske šole neko posebno umetnost pokazal: vsakterimu mehkimu lesu poljubno farbo nar imenitnišiga lesa ali marmorja dati in ga umetno polikati. V dveh urah je obljubil, vsaciga brihtniga rokodelca te umetnosti naučiti. Naj tedaj tega poduka nobeden ne zamudi, ki bo učencam brez plačila dan.

Vodstvo obertniske družbe v Ljubljani.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajuju	
	28. Listopáda.		23. Listopáda.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	28	2	20
1 » » banaške...	2	51	2	40
1 » Turšice.....	1	24	1	30
1 » Sorsice.....	—	—	1	50
1 » Réži.....	1	39	1	38
1 » Ječmena.....	1	20	1	15
1 » Prosa.....	1	14	1	15
1 » Ajde.....	1	11	1	2
1 » Ovsa.....	—	54	—	51